

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

BEDÖMARUTLÅTANDE FÖR

KONSTNÄRLIGT

KANDIDATPROGRAM I DESIGN

180 HP

VID KONSTNÄRLIGA FAKULTETEN

2021-02-12

Kort bakgrund

Bedömargruppen har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling att utvärdera

Konstnärligt kandidatprogram i design (180hp) vid Konstnärliga fakulteten.

Inför platsbesöket lämnade fakulteten och institutionen ett antal dokument till bedömargruppen (bilaga 1). Den 10 december 2020 genomfördes via zoom ett förberedande möte där bedömargruppen tillsammans med företrädare för Konstnärligt kandidatprogram i design vid HDK bestämde upplägg för platsbesöket samt överlämnade smärre kompletteringar i dokument och information. Platsbesöket genomfördes den 25 och 26 januari 2021 via zoom (program för platsbesök, se bilaga 2). Bedömargruppen har därefter med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer via zoommöten gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande.

Bedömargruppen har pga rådande coronapandemi haft samtliga möten via zoom.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

- Jonna Lappalainen, docent i den praktiska kunskapens teori, Södertörns högskola, Stockholm (ordf)
- Tine Kjølsen, grafisk designer, programledare BA Visuellt Design, Det Kongelige Akademi - Arkitektur, Design, Konservering, Köpenhamn
- Marcus Jahnke, PhD design, verksamhetsledare för Centrum för hållbar stadsutveckling, Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet.

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Utbildningen har ett transdisciplinärt fokus med en tyngdpunkt på att ge studenterna färdigheter i konstnärlig gestaltning och utforskande arbete, och det finns ett uttalat förhållningssätt om att utbildningen inte bör styras av arbetsmarknadens rådande ekonomiska intressen utan istället betona högskoleförordningens uppdrag att utbilda studenter som kan "kritiskt reflektera" och självständigt skapa och uttrycka idéer". Programmet har alltså högt ställda ambitioner och det framgår att den transdisciplinära inriktningen lockar till sig och uppskattas av många studenter. Det framgår även att inriktningen har förankring i lärarkollegiet och att den är formulerad i programförklaring samt återkommer i lärarnas manualer till utbildningens olika kurser. Det finns också i utbildningsprogrammet en utarbetad strategi för att inom denna inriktning stärka studentens arbete med att utveckla en individuell profil och möjlighet att navigera i detta. Denna inriktning innebär också vissa utmaningar vilket kommer att beröras nedan.

Bedömargruppens övergripande intryck är att det från ledning och enskilda lärare finns ett engagemang i, och omsorg om, studenterna samt att kurserna har hög genomströmning och tycks välorganiserade vad det gäller upplägg, information och tillgänglighet. Det framgår också att de organisatoriska och administrativa omvandlingar som skett under de senaste åren har varit betungande för flera lärare och ledning.

Utbildningen har ett ambitiöst teoretiskt ramverk med både designteori och övergripande estetisk teori som är genomarbetat och följs upp med en tydlig progression genom hela utbildningen.

Bedömargruppen har haft tillgång till pågående kurswebbar och aktuella studenters examensarbeten. Verkshöjden på studenternas examensarbeten framstår som tämligen god. Urvalet gruppen har haft tillgång till, är en årskull, vilket därmed är ganska begränsat. Det visar på en bredd inom olika designdiscipliner samt en dragning mot spekulativ design, samt att nivå och tydlighet varierar.

Bedömargruppen får intrycket att det på utbildningen finns en kontinuitet i läraranställningar och samarbeten med externa lärare vilket ofta är ett tecken på ordning och god arbetsmiljö. Det är också flera lärare som är verksamma praktiker vid sidan om undervisningsuppdragen vilket bedömargruppen anser vara bra och viktigt för att upprätthålla utbildningens aktualitet och kontakt med arbetslivet.

Det tycks också som att det uttalade fokuset på hållbarhetsfrågor är väl integrerat i utbildningen. Det framgår av studenternas projektarbeten att temat är både relevant och något som präglar

studenterna och ger dem en djupgående medvetenhet i dessa frågor. Både studenter och alumnistudenter lyfter upp fokus på hållbarhetsfrågor som en styrka.

Bedömargruppen finner några tydliga utvecklingsområden vilka kommer att beröras i utlåtande och rekommendationer nedan. Dessa områden är följande:

- Vägledningen av studenterna genom utbildningsprogrammets transdisciplinära profil
- Utbildningens samverkan med arbetsliv och branschorganisationer
- Lärarnas arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter
- Bedömning och feedback på studentarbeten

Det bör också nämnas att denna utvärdering skedde under en pågående pandemi vilket naturligtvis kommit att påverka dels själva utvärderingsarbetet, i synnerhet platsbesöket, dels utvärderingsobjektet, dvs själva utbildningen, som i mycket stor utsträckning under själva utvärderingsperioden haft starkt begränsade möjligheter till fysiska möten och verkstadsarbete. Bedömargruppen har förstått att studenterna har under denna period haft viss tillgång till verkstadsarbete om dock i begränsad omfattning och att flera av kurserna och kursuppgifterna, på kort varsel, har gjorts om vilket har påverkat studenternas utbildning. Bedömargruppen har i viss mån tagit hänsyn till påverkan från den pågående pandemins effekter, det bör dock tydligt sägas att gruppen framför allt har utgått från Konstnärliga fakultetsnämndens vägledning för utvärderingar. Möjligtvis skulle en del synpunkter därmed till viss del kunna förklaras av effekter av pågående pandemi. Detta överlåter bedömargruppen åt lärosätet att avgöra.

Bedömargruppens utlåtande presenteras nedan i anslutning till respektive föreslaget utvärderingskriterium. Rekommendationer presenteras samlat i slutet av dokumentet.

- att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Målen i utbildningsplanen motsvarar Högskoleförordningens kursmål. Vid en översyn av samtliga kursplaner framgår att utbildningsplanens samtliga mål tas upp i utbildningens kurser. Vid genomgång av kursmanualer, kursbeskrivningar och utformningen av kurswebbar framgår att kurserna i stor utsträckning är utformade i relation till kursmålen. Emellanåt är kursmålen lite vaga, vilket det finns fördelar med. Det skapar möjlighet för enskilda lärare att utforma kurserna i enlighet med specifika kompetenser, forskning och andra aktuella faktorer. Det kan dock också vara problematiskt vilket tas upp i underlaget nedan.

Vissa utbildningsmål återkommer i flera kurser vilket är rimligt eftersom de bör kräva undervisning utifrån flera perspektiv och genom fördjupning utifrån studentens olika utvecklingsfaser. Detta krav på progression och fördjupning förmedlas väl i de enskilda kursplanerna.

Dessutom har det i utbildningsplanen lagts till några egna mål:

- visa färdighet och kunskap i såväl praktik som teori
- relatera och positionera det egna arbetet till såväl tradition som samtid
- visa förmåga att inom designområdet göra bedömningar med hänsyn till hållbarhetsfrågor
- visa förmåga att identifiera verkningsområden för designarbete

Målet visa färdighet och kunskap i såväl praktik som teori är ett brett mål som egentligen skulle kunna anses inrymmas i några av de andra målen. Det är alltså lite otydligt vad detta mål ska tillföra utöver de mål som är fastställda i enlighet med högskoleförordningen. Målet att relatera och positionera det egna arbetet till tradition och samtid framgår tydligt i utbildningens teoretiska delar som tycks vara genomtänkta i relation till utbildningens helhet. Det framgår att utbildningen har ett tydligt fokus på att ge studenterna förmåga att kunna orientera sig i och använda sig av estetisk teori och designteori. Det mål som berör hållbarhetsfrågor visar sig tydligt i utbildningens styrdokument samt kursupplägg och förekommer i flera kurser, i synnerhet DBA24A. Målet att identifiera verkningsområden för designarbete framträder i de kurser där det sker arbete med externa samarbetspartner, t ex DBA13A. Bedömagruppen anser att uppnåendet av detta mål uppnås i viss mån. Utbildningen tycks ha ett stort fokus på spekulativ design och mindre på traditionella designdiscipliner samt hur dagens designuppgifter typiskt ser ut på arbetsmarknaden.

Bedömningsgruppen anser att studieresultaten väl motsvarar följande mål:

- visa kunskap och förståelse inom designområdet, inbegripet kunskap om områdets praktiska och teoretiska grund
- visa förmåga att muntligt och skriftligt eller på annat sätt redogöra för och diskutera sin verksamhet och konstnärliga frågeställningar med olika grupper
- relatera och positionera det egna arbetet till såväl tradition som samtid
- visa förmåga att inom designområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter
- visa förmåga att inom designområdet göra bedömningar med hänsyn till hållbarhetsfrågor

Bedömningsgruppen anser att studieresultaten motsvarar följande mål:

- visa kunskap om och erfarenhet av metod och processer samt fördjupning inom designområdet
- beskriva, analysera och tolka form, teknik och innehåll
- kritiskt reflektera över sitt eget och andras konstnärliga förhållningssätt inom designområdet
- visa förmåga att inom designområdet självständigt skapa, förverkliga och uttrycka egna idéer
- identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningsmässiga problem samt genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar
- visa förståelse av designens roll i, och förmåga att påverka samhället
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens

Bedömningsgruppen anser att relationen mellan mål och studieresultat skulle kunna utvecklas eller stärkas i relation till följande mål:

- Visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet

- Visa färdighet i kunskap i såväl praktik som teori
- Visa förmåga att identifiera verkningssområden för designarbete

En fråga bedömagruppen vill uttrycka en viss tveksamhet inför är relationen mellan teori och praktik. Det framgår i beskrivningen av programmet och uppbyggnaden av utbildningen att innehållet till stor del utgörs av praktiska moment och uppgifter. Det framgår av både kursmål och utformning av kurser att studenterna tränas och examineras i muntliga och skriftliga färdigheter att reflektera, bedöma, diskutera, relatera och positionera det egna arbetet. Det framgår dock inte hur utbildningen borgar för att studenternas resultat motsvarar de färdigheter som uttrycks av utbildningsplanens mål avseende designerns praktiska färdigheter och förmågor. Gruppens intryck är att utbildningen lägger stort fokus på spekulativ design i förhållande till vad som efterfrågas i arbetslivet. Vad det till exempel gäller utbildningens examensarbeten framgår att dessa håller en god nivå men det som bedömagruppen anser vara en svaghet är att examensarbetenas skrivna delar saknar readability, dvs. struktur, förmedling av innehåll samt reflektion och perspektivering i relation till profession och yrkesrelevans. En annan brist är att det vid examinationen av examensarbeten saknas externa ögon till exempel i form av externa opponenter vilket används av flera andra konstnärliga högskolor. Detta kunde också vara ett sätt att stärka kopplingar till branscher och yrkesliv. Det framgår också från terminsvärderingsmöten att studenterna efterfrågar både expertkunskap och "externa ögon".

Det framgår av dokumenten "Utvecklings- och åtgärdsplan Design grundnivå" samt protokoll från Terminsvärderingsmöten att det finns en genomgående kritik från studenter rörande brist på konkret feedback på det gestaltade resultatet av designarbetet. I dessa dokument finns också uttryckta önskemål om expertkunskap samt tydligare coaching i relation till utarbetandet av individuell inriktning och profil. Dessa dokument är kortfattade varför det är svårt att få en tydlig bild av kritiken, dock kan det förstås som en önskan om tydlighet kring krav och kvalitet på praktiska färdigheter. I mötesprotokoll från 2020 framgår att problemet diskuteras och förslag ges om handledning med externa experter. Det är dock otydligt hur detta skulle genomföras mer konkret. Bedömagruppen anser att utbildningen uppvisar en brist vad det gäller levande och stärkande relationer till branscher och arbetsliv vilket tycks utgöra en svaghet vad det gäller studenternas resultat i relation till målen:

- Visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet
- Visa förmåga att identifiera verkningssområden för designarbete

Bedömargruppen är medveten om att det kan vara svårare att formulera tydliga examinationsförfaranden eller kriterier för verkshöjd eller praktiska uppgifter. Gruppen är också medveten om att hög kvalitet kan eftersträvas på andra sätt, till exempel genom rekrytering av skickliga lärare och kursupplägg. Det som vi dock vill uppmärksamma är att verkshöjden eller kvaliteten på studenternas praktiska uppgifter inte adresseras i kursupplägg eller kursinstruktioner. Därmed framträder inte tydligt hur utbildningen strävar efter att få studenterna att uppnå dessa mål. I utvärderingar och intervjuer (med lärare, studenter och alumnistudenter) tydliggjordes att det inom utbildningen finns ett uttalat fokus på processhandledning och utvärdering av studentens process, men en avsaknad av utvärdering och feedback på det gestaltade resultatet av studenternas arbeten. Bedömargruppen anser att utbildningen, i syfte att stärka studenternas möjligheter att navigera i designbranschen och arbetslivet, bör komplettera utbildningens konstnärliga och utforskande perspektiv genom att ge studenterna större kännedom om arbetslivets krav på resultatet av designprocesser och designarbete.

Det skulle kunna framgå tydligare hur utbildningen arbetar med att få studenterna att uppnå de sk ”praktiska” målen. De praktiska mål som finns i utbildningsplanen skulle kunna spetsas mer i de enskilda kursplanerna men detta görs inte, istället fokuserar de flesta kursplaner på mer abstrakta teoretiska mål. Detta torde vara en orsak till att examinationsuppgifterna främst fokuserar på teoretiska färdigheter. Vi förordar med andra ord en högre grad av balans mellan praktik och teori i kursplanernas mål.

- att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Det framgår tydligt att studenternas lärande står i centrum. Studenterna ges stort utrymme i att utforska, praktiskt, pröva sig fram och utveckla en egen yrkesprofil.

En begränsning är dock att utbildningen inte tillräckligt skapar en brygga mellan skapande och undersökande designprocesser och förmågan att omvandla det undersökande arbetet till den typ av resultat som typiskt krävs i yrkeslivet. Att detta saknas i utbildningen styrks också av alumnenkäterna liksom av samtalet med studenterna som efterfrågar en mer uppdaterad kunskap om professioner och branscher. En anledning till detta är en allt för stor andel projekt med öppna briefar, i kombination med allt för få kontakter med och kunskap om de organisationer, företag, och branscher som utgör designerns arbetsfält. Det är en styrka att studenterna är visionära, utforskande och branschkritiska. Dessa förmågor bör dock kompletteras med en högre grad av kunskap om branschernas behov, utmaningar och efterfrågan, och förmågan att upptäcka och lösa konkreta

svårigheter i faktiska designsituationer. I slutändan riskerar den allt för begränsade kontakten med designbranschen att skapa ett svagt självförtroende hos studenterna och bristande efterfrågan på studenterna i branscherna. Med andra ord, vi ser ingen konflikt mellan utbildningens undersökande och kritiska förhållningssätt och en högre grad av tillämpningsfokus, snarare tvärtom. Vi tror att den kombinationen är nyckeln till programmets möjlighet att nå framgång, också i förhållande till andra mer traditionella designutbildningar.

I terminsvärderingarna framgår att studenterna anser att det finns en diskrepans mellan programmets olika kurser över hur uppgifter ska genomföras och vilken ambitionsnivå som förväntas, vilket skapar osäkerhet. Bedömargruppen anser att detta visar på en otydlighet i hur programmets transdisciplinära fokus är förankrat i kollegiet och även i hur detta kommuniceras till och uppfattas av studenterna. Utifrån intervjuer med lärare, studenter och alumnistudenter framträder bilden av att studenterna i stor utsträckning åläggs att på egen hand införskaffa sig mer exakta branschkunskaper, tekniska färdigheter och kunskaper från annat håll. Det tycks alltså som att skolan inte ger tillräckligt tydliga ramverk och kunskaper om olika branschdiscipliner. Detta gör att utbildningen i stor utsträckning överlåter åt studenterna själva att sätta sig in i de specifika krav som de kommer att möta i arbetslivet. En student formulerade det som att "vi skulle vilja bli bättre på att veta vilka regler det finns, innan vi uppmanas att bryta mot dem". En tydligare formulerad och vassare profilering, återspeglad som en progression i programmets kurser, skulle ge bättre kontinuitet, balansera programmets öppenhet och bidra till större trygghet hos studenterna.

Utbildningen präglas, vilket nämndes ovan, av stort fokus på handledning och stöd under själva processen i designprojekten. Utifrån studenternas lärandeperspektiv är detta en tillgång och denna handledning verkar fungera mycket bra och skapa en självsäkerhet i utforskande och prövande förmågor. Men det är väsentligt att processhandledningen kompletteras med en tydligare kritik och bedömning av det gestaltade resultatet av designarbetet samt uppmärksammande av faktiska tekniska framsteg. Det framgår också att studenterna (i utvärderingar, intervjuer och terminsprotokoll) genomgående uttrycker att feedback och bedömning är alltför försiktig. Ett annat problem som tas upp återkommande är att en alltför lågt satt ribba verkar demotiverande för studentgruppen som helhet. Bedömargruppen anser också att utbildningen bör överväga att införa en mer detaljerad betygsskala än endast U och G.

Bedömargruppen anser att ett program som erbjuder studenterna en öppen arena för utveckling av sin egen profilering är mycket resurskrävande. Det kräver avsevärda insatser för handledning och stöd, samt god kontinuitet och transparens. Studenterna behöver ha en mycket klar bild av vilka resurser som finns tillgängliga och de behöver få mycket tydlig feedback för sin utveckling. För att

åstadkomma detta behöver utbildningen utveckla tydligare betygskriterier samt även ta ett i lärarkollegiet samlat grepp kring kritikens funktioner, värden och syften.

- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Bedömargruppen anser att detta kriterium är väl underbyggt i programmets lärargrupp och riktlinjer. Lärargruppen har vid en samlad bedömning dels erfarenhet av praktiskt designarbete dels pedagogisk utbildning samt akademiska meriter. Lärargruppens samlade erfarenhet av konstnärlig praktik är gedigen och varierad vilket borgar för en konstnärlig grund och beprövad erfarenhet. Det framgår också i utbildningens teoretiska kurser att litteratur och föreläsningar ger studenterna en god inblick i estetisk och konstnärlig teori.

Dock framstår examinationskraven för utbildningens kurser, inklusive examensarbetskursen med sitt helt interna examinationsförfarande, som något knappa, vilket väcker frågor om i vilken mån detta kriterium rent faktiskt återspeglas i studenternas lärandeprocesser.

En annan sak som framkom under platsbesöket var att det under senare år blivit svårare för lärarna att kombinera skolans undervisningsuppdrag med praktik. Om utbildningen i fortsättningen strävar efter att säkra den konstnärliga grunden och beprövad erfarenhet utifrån konstnärligt aktiva och verksamma lärare bör dessa administrativa och organisatoriska svårigheter uppmärksammas av ledningen.

En annan fråga som kom upp i studentenkäter och intervjuer var att studenterna emellanåt hade svårt att finna och upprätta kontakt med de lärare vars disciplinära expertis var önskvärd för profileringsarbete och handledning. De upplevde det som att det var upp till dem att i allt för hög grad söka upp rätt lärare, och att detta var svårt bland annat på grund av bristande överblick över tillgängliga lärarresurser och deras kompetens. Programmets transdisciplinära inriktning tycks vila på att studenterna erbjuds lämplig handledning. Att denna handledning finns tillgänglig är en viktig fråga som bör underlättas och organiseras från programledningsnivå.

- att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Utbildningsplan Konstnärligt kandidatprogram i Design Grundnivå betonar att utbildningen är ”i huvudsak en praktisk gestaltande inriktning med sikte på en professionell verksamhet som designer.” Betoningen är på praktisk kunskap, men för att ge studenterna redskap och perspektiv som gör att de kan utöva sitt yrke med hänsyn till etik och hållbarhet ger utbildningen studenterna även teoretiska perspektiv samt träning i reflektion och kritik. Dessa är invävda i de flesta kurser, samt utgör explicita teman för ett par av kurserna.

För att stödja en utbildning som både spänner över en rad designfält/inriktningar, exempelvis grafisk form, inredningsdesign och industridesign, liksom teoretisk och forskningsbaserad kunskap inom fält såsom designteori, hållbarhet och kritisk teori krävs ett lärarlag som tillsammans har en bred kunskaps- och erfarenhetspalett. Detta kräver vidare att lärarlaget inte är för litet.

Undersökning av kunskap och kompetens för de lärare som är verksamma i programmet visar att lärarlaget i stort har den sammansatta praktiska och teoretiska kunskap och erfarenhet som krävs. Lärarlaget representerar både lång och aktuell praktisk erfarenhet som, förutom att bidra till studenternas möjlighet att tillägna sig djup kunskap, också ger studenterna en närkontakt med sin blivande yrkesroll och praktik. Samtidigt tror vi att en förstärkt involvering av externa yrkeskunniga från organisationer och företag som representerar yrkesfältet kan bidra till att komplettera lärarlagets kunskap inom vissa områden.

Det är glädjande att forskarutbildade lärare är involverade i flera av kurserna, både som föreläsare, workshopansvariga, och handledare. Förutom teoretiska och kritiska perspektiv ger det studenterna en tidig kontakt med forskning och synliggör även detta som en möjlig bana.

Att de flesta av lärarna har en verksamhet vid sidan av sin anställning vid HDK bidrar till att deras kompetens är aktuell och väl förankrad i yrkeslivet. Det är också en kvalitet att flera av lärarna har varit på HDK under en relativt lång tid. Det gör att de är vana och erfarna lärare. De flesta har också genomgått GU:s obligatoriska utbildningar i universitetspedagogik. Däremot tycks det saknas tillräckliga resurser för kontinuerlig, både individuell och kollegial pedagogisk utveckling i lärarlaget. Antalet lärare tycks också ändamålsenligt, och det uppfattas som en styrka att HDK har ett stort lärarlag till förfogande, liksom att lärare från andra enheter inom GU är engagerade i utbildningen. Det är dock oklart i vilken mån dessa lärarresurser kommer kandidatprogrammet till del eller om de främst riktas mot masterprogrammen.

Det är en styrka att några lärare har erfarenhet från andra lärosäten, inklusive internationell erfarenhet.

Svårigheten att hantera flera av de brister som vi funnit, och som överlag redan är kända, tycks böttna i bristande resurser, som i sin tur tycks bidra till konflikter och svårigheter att arbeta med utveckling. Framför allt behövs resurser för att organisera ledningen av programmet för att säkerställa kontinuitet och utveckling, och för lärarlaget att hantera och utveckla programmets pedagogiska bas, till exempel hur kritik och feedback ska ges.

Bedömargruppens intryck är att kandidatprogrammets lärare är hårt belastade och upplever att de har svårt att hinna med undervisning, uppföljningsarbete och mentorskap. Detta gör att det är svårt att se hur HDK ska kunna utveckla programmet vidare utan ett tillskott av resurser, och en uppmärksamhet och fokus på utvecklingsbehovet från HDK/Valands ledning.

- att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Skolans strävan är att utveckla innovativa och kunniga designers med praktiska såväl som teoretiska färdigheter – alltså att förbereda studenterna för vidare studier och arbetsliv inom designområdet; göra dem anställningsbara. Skolan strävar efter att ge studenterna förmågor att kunna relatera till och kritiskt utveckla ett designbrief och förmåga till diskursiv dialog med uppdragsgivaren om projektets innehåll. Utbildningen har ett antal externa professionella samarbeten med bland annat Svensk Camping, en begravningsbyrå och Landsarkivet.

Under utbildningens tredje år är det möjligt att välja praktik i ett företag, vilket ungefär 25% av studenterna gör. Övriga dialoger med näringslivet sker huvudsakligen genom mässor och externa samarbeten samt branschorganisationer. Programmet har ett visst fokus på företagspraktik som en grund för erfarenhet och övergång till professionen. Under den tredje årskursen ges DBA31A Design, identitet och yrkesroll 15 hp. Under denna kurs förekommer ett fokus på ”jobb” som yrkesutövning, dock främst från skolbänken. Undantagsvis kan undervisning ske i form av yrkespraktik. Som en övergång till arbetslivet erbjuds studenterna under detta år även den fristående kursen ”making a living” där de presenteras för designerns väg in i arbetslivet. Intrycket av denna kurs är att den främst fokuserar på frilansarbete.

I kursutvärderingar, intervjuer samt terminsmötesprotokoll framträder att studenterna upplever utbildningen som en god utgångspunkt för en karriär men att de saknar en tillräcklig

verklighetsförankring och därmed även vissa konkreta färdigheter. De efterfrågar kurser i vissa huvudämnen såsom till exempel InDesign.

Utbildningen är transdisciplinär och fokuserar inte på de enskilda fackdisciplinernas gestaltungs-kompetenser. Istället skapar de studerande i hög grad sin egen utbildning genom att fritt välja och navigera i ett brett designlandskap utifrån en egen definierad inriktning. Det framgår i dokumentet "Why a trans-disciplinary BA in Design" att fördelarna med detta är att det bättre skulle motsvara den verklighet och arbetsmarknad som möter designern efter avslutad utbildning samt att det öppnar upp för nya samarbeten och ett öppet sinne för lösningar i en dagens komplexa och föränderliga designbransch. Bedömagruppen anser att den transdisciplinära inriktningen blir otydlig både i styrdokument och utformning av kurser, där det inte framgår tillräckligt tydligt vad det transdisciplinära tillför.

- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Utbildningen präglas av en stor lyhördhet mot studenterna och utbildningens profil med höga krav på studenternas eget utarbetande av inriktning och profil bygger på deras möjlighet att självständigt navigera och pröva sig fram. Det framgår också att lärarhandledning och feedback har stort fokus på att stödja studenterna i sitt utforskande. Det framgår också i kursinstruktioner ett tydligt fokus på att stödja studenternas utveckling och lärande.

Utbildningen har också inarbetad rutin för att utvärdera kurser. Denna rutin fungerar tillfredsställande. Studenterna uttrycker också att de har medinflytande i planering och genomförande. Tidigare sammanställda utvärderingar publiceras på kurswebbarna för studenterna. Det innebär att studenterna får ta del av föregående kursomgångs utvärdering. Det finns ytterligare uppföljningsarbete genom terminsmöten med lärare och studentrepresentanter vid varje termin.

- att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Denna fråga har bedömagruppens möjlighet att undersöka reducerats kraftigt på grund av pågående coronapandemi. Bedömagruppen kunde inte göra något fysiskt platsbesök utan

genomförde endast intervjuer via zoom. Under pandemin har studenterna haft begränsad tillgång till skolans lokaler och verkstäder och istället utfört största delen av studierna hemifrån.

Det som framkommer i intervjuer, kursmanualer och kursbeskrivningar är att undervisningen har fungerat väl via digitala plattformar. Studenterna har erbjudits lärarledd undervisning, gruppseminarier samt begränsad tillgång till verkstäder. Studenter och lärare uttrycker att det har fungerat förhållandevis väl och flera saker har fungerat bättre än förväntat. Vissa studenter uttrycker också att de har upplevt isoleringen som negativ men att skolan har gett stöd.

Utifrån intervjuer med studenter, alumnistudenter och lärare framgår att tillgången till verkstäder under vanliga omständigheter fungerar väl och utgör en viktig del av utbildningen. Studenterna introduceras till verkstäderna av ansvariga tekniker och är välkomna att pröva på och arbeta i samtliga verkstäder. Studenterna uttrycker även att verkstadsteknikerna ger mycket bra stöd som kompletterar lärarnas.

Det framgår av protokoll från teminsvärderingsmötet 2019 är att miljön i ettornas och treornas klassrum är stökig och saknar avskärmningar. Det framgår även att frågor kring gruppdynamik och psykisk hälsa diskuteras. Detta berörs inte i åtgärdsplanen och det framgår inte om det har följts upp. Vid intervjuerna uttryckte både studenter och lärare önskemål om mindre och bättre fungerande grupper. Det framkom ett behov av en mer närvarande och intim studiomiljö som är viktig. Bedömargruppen anser att studenternas miljö är en fråga som HDK bör prioritera att följa upp.

Ytterligare en sak som efterfrågas av studenter är fler möten mellan årskullar och med alumnistudenter. Även om detta är svårt att genomföra under en pågående pandemi är det ett viktigt, och förhållandevis kostnadseffektivt sätt att utveckla utbildningen och stärka den transdisciplinära inriktningens fördelar.

- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Det finns inom utbildningen som nämnts en upparbetad rutin att utvärdera kurser. Till dessa utvärderingar sammanställer ansvarig lärare en kommentar. Denna kommentar kan även innehålla förslag på förändringar. Emellanåt kan kursrapporterna framstå som ytliga vilket tyder på att utvärderingskulturen åtminstone hos vissa lärare inte tycks vara en integrerad del av undervisningen och därmed inte leder till intressant återkoppling för utbildningsplaneringen. I vissa fall är svarsfrekvensen låg och därför inte alltid statistiskt giltig.

Att det finns en viss kultur att använda kursutvärderingar i kursplaneringen framträder dock genom att det i vissa kursrapporter framgår att kurserna har reviderats utifrån tidigare utvärderingar.

Intrycket är alltså att det finns en kultur av att använda kursutvärderingar och använda dessa för att hålla kurser på en god nivå och aktuella men att denna kanske inte är utbredd i hela lärarkollegiet.

Kursutvärderingar behandlas efter varje termin på ett terminvärderingsmöte med student-representanter, kursansvarig samt lärarrepresentanter. Detta möte följs sedan upp med en utvecklings- och åtgärdsplan vad som framgår vara en gång per år. Som framgår av senaste mötesprotokoll har de punkter som planerades under mötet 2019 ännu inte vid mötet 2020 åtgärdats. En anledning till detta, vilket också nämns i protokollet, är den pågående coronapandemin. En annan anledning som framgår i protokollet är att det har bortprioriterats på grund av mer "akuta och brådskande sysslor". De åtgärder som föreslås i mötesprotokollen från 2019 och 2020 är: Inrättande av en programgrupp, ett system med två årsansvariga lärare samt att lärarna får "bufferttid". Bedömargruppen anser att dessa förslag är intressanta eftersom de tyder på ett uppmärksammande av studenternas upplevelse av ensamhet under profileringsarbetet. Bedömargruppen anser också att dessa frågor är viktiga utvecklingsområden som bör prioriteras av både lärarkollegium och ledning.

Det framgår också av dokument från UKÄ:s tidigare utvärdering från 2013-15 att utbildningsansvariga diskuterat tidigare utvärdering av utbildningen. Kort efter denna utvärdering kom utbildningen att göras om också avseende programinriktning. Det framgår att utbildningsansvariga på ett gediget sätt arbetat med att förstärka de utvecklingsområden som tidigare utvärdering pekade ut. I detta avseende är alltså uppföljnings- och utvecklingsarbetet mycket bra.

Bedömargruppen bör även rapportera eventuella upplevda svagheter som inte tydligt kan hänvisas till något av kriterierna.

Det framstår som att ledningen under utbildningens omvandling har haft ett stort fokus på organisation och styrningsstrukturer och inte i tillräcklig utsträckning varit lyhörd för lärares och studenters reaktioner på omvandlingen, vilket i dagsläget tenderar att underminera programmets förmåga att få studenterna att leva upp till utbildningsmålen.

Vidare tycks studentkullarna varit alltför stora i relation till programmets fokus och upplägg. Om utbildningens profil ska bibehållas med god nivå bör ledningen överväga att möta ekonomiska svårigheter med andra lösningar än ett stort studentintag.

Övergripande slutkommentar samt rekommendationer

Kandidatprogrammets transdisciplinära inriktning med fokus på hållbarhetsfrågor i utbildandet av en konstnärlig yrkesgrupp är adekvat, modigt och relevant i en tid som av många andra aktörer präglas av kostnadseffektiva resultat och stordriftsfördelar. Intentionen att utbilda kritiskt tänkande och konstnärligt prövande studenter är både samhällspolitiskt relevant och av betydelse för designtraditionen. Men denna inriktning ställer också utbildningen inför flera svårigheter eftersom det granskande och prövande perspektivet, för att skapa aktiva aktörer inom design, också måste kompletteras med branschkunskap och kännedom om arbetslivet. Utbildningen har ett fokus på att stötta den enskilda studentens utveckling och har byggt upp strukturer i utbildningen som syftar till att stödja studentens väg mot individuell profilering. Utbildningen präglas av ett engagerat lärarkollegium med hög kompetens och lyhördhet mot, och omsorg om studenterna. Utbildningen framstår också som välorganiserad med upparbetade rutiner för studentinformation, kursupplägg, utvärderingar och praktiska övningar vilket troligtvis har bidragit till att utbildningen fungerat så pass väl både under den senaste omorganisationen och den pågående coronapandemin.

Bedömargruppen anser dock att den högt ställda ambitionen är svår att upprätthålla med nuvarande resursfördelning och organisation. Bedömargruppen anser också att utbildningen tenderar mot att sluta sig inåt och efterfrågar en tydligare omvärldsorientering och en vassare samverkan på flera nivåer.

Vi har formulerat följande rekommendationer i relation till bedömargruppens utpekade utvecklingsområden:

Studenternas vägledning genom utbildningsprogrammet transdisciplinära profil

Bedömargruppen rekommenderar en noggrann översyn över balansen mellan å ena sidan fokus på transdisciplinär och fritt skapande undersökande design och å andra sidan länken till att kunna använda och utföra detta inom yrkeslivet. Det är en svår balans – men om studenterna ska ha möjlighet till anställningar och uppdrag i ett föränderligt yrkesliv är det av vikt att de erhåller erforderliga kompetenser. Bedömargruppen föreslår:

- Tydliggöra presentationen, utförandet och fördelarna av utbildningens transdisciplinära inriktning i utbildningens dokument och hemsida.

- I programledning och lärarkollegium genomföra en översyn av hur utbildningen kan utveckla studenternas möjlighet till mer exakt vetande och tekniskt kunnande och kännedom om vad som krävs inom olika designdiscipliner i yrkeslivet.
- Stärka undervisningen i specialiserade kompetenser i en tydligare dialog med branschorganisationer och yrkesliv (yrkespaneler, gästföreläsare från branschorganisationer, andra universitet/högskolor och vetenskapliga områden).
- Införa obligatorisk praktik för studenter samt möjliggöra för längre praktikperioder än 10 veckor.

Lärarnas arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter

Bedömargruppen anser att det är av högsta vikt att ledningen gör en översyn över lärarnas arbetssituation och möjlighet att tillgodose studenternas behov av mentorsstöd och kontinuerlig uppföljning och handledning vid sidan av schemalagda undervisningstimmar. Till exempel:

- På en övergripande nivå organisera och underlätta lärares möjligheter att kombinera engagerad undervisning och mentorskap med praktik.
- På en övergripande nivå organisera studenternas tillgång till mentorskap utifrån dels lärarkompetens dels tilldelade timmar för handledare.
- Undersöka hur lärarnas möjligheter att upprätthålla aktuell och relevant kännedom om konstnärligt arbete och designarbete vid sidan om undervisningsuppgiften kan stärkas.
- På ledningsnivå tydligare säkra att rätt lärarkompetens tillhandahålls på utbildningen.
- Stärka lärarnas utvecklingsmöjligheter

Utbildningens samverkan med arbetsliv och branschorganisationer

Bedömargruppen föreslår en översyn och diskussion om utbildningens inriktning i syfte att utreda i vilken mån utbildningen mer målinriktat kan arbeta med studenternas inträde i arbetslivet på ett realistiskt sätt. Till exempel:

- I lärarkollegiet och programledning tydliggöra hur utbildningen arbetar och bör arbeta med att få studenterna att uppnå de praktiska målen utifrån ett helhetsgrepp på utbildningen.
- Tydligare skriva fram examinationskrav kopplat till de mer praktiska momenten samt använda sig av externa opponenter och handledare.
- Överväga ifall vissa konkreta förändringar och samarbeten (t ex yrkespaneler, alumnistudenter, företrädare från andra likvärdiga utbildningar i Norden, obligatorisk

praktik) skulle kunna öka studenternas möjligheter att få anställningar efter avslutad examen.

- På ledningsnivå argumentera för universitetets ledning om vikten av användningen av externa föreläsare, lärare och opponenter, samt även att underlätta möjligheterna för kurslärare att göra detta, till exempel genom att sträva efter att minska lärarnas administrativa börda i kortvariga uppdragsavtal.

Bedömning och feedback på studentarbeten samt utvärderingar

Bedömargruppen föreslår en översyn över vilken typ av handledning samt utvärderingskultur som är önskvärda och hur studenter och externa parter ska integreras i detta arbete. I denna översyn bör utvärderingarnas roll beaktas som ett pedagogiskt redskap. Till exempel:

- Utarbeta en tydligare hållning avseende konstruktiv feedback, dels på programnivå, dels inom enskilda kurser, samt överväga att utveckla en mer nyanserad betygsskala.
- På ledningsnivå övervaka och ge möjlighet till och timmar för uppföljning av kritik och brister som framkommer i studentutvärderingar och terminsmöten.

Underlag till bedömargruppen

Bilaga 1

Program platsbesök, 25-26 januari 2021

Bilaga 2

☐	Name ▲	Size	Uploaded	Creator
☐	 0. Konstnärliga fakultetens systematiska kvalitetsarbete	748 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 1. Beskrivning av programmet samt läsanvisningar	42 MB	10/8/20	A. Eklind
☐	 2. Utbildningsplan	129 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 3. Lärandemål och examinerande moment	34 KB	10/22/20	K. Klockars
☐	 4. Kursplaner	1 MB	10/8/20	A. Eklind
☐	 5. Kursinstruktioner	1015 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 6. Scheman	71 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 7. Årlig programutveckling	244 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 8. Studentarbeten	357 MB	10/8/20	A. Eklind
☐	 9. Antagning	306 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 10. Övergripande statistik över utbildningen - söktryck, HST, genomströmning m.m	98 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 11. Hur programmet och dess innehåll förhåller sig till arbetslivet och externa partners	69 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 12. Alumnens och arbetslivets synpunkter	0 B	10/8/20	A. Eklind
☐	 13. Lista över lärare med titel, omfattning och kompetens	23 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 14. Övergripande dokument för HDK-Valand, Konstnärliga fakulteten och Göteborgs Universitet	907 KB	10/8/20	A. Eklind
☐	 15. Studentpåverkan och Studentportalen	124 KB	10/8/20	A. Eklind

HDK-VALAND – HÖGSKOLAN FÖR KONST OCH DESIGN

Schema platsbesök för Konstnärligt kandidatprogram i design

Göteborg den 25 - 26 januari 2021 (ett fysiskt platsbesök är även planerat till den 11 maj)

Länk till zoom: <https://gu-se.zoom.us/j/69533109545>

Dag 1

09:00-09:30	Uppstartsmöte för bedömargruppen
09:30-09:40	<i>Paus</i>
09:40-10:40	Möte med institutionens ledning: <i>Klara Björk, prefekt</i> <i>Tarja Häikiö, vice dekan utbildning</i> <i>Hans Ekelund, vice prefekt utbildning</i> <i>Carl-Johan Skogh, enhetschef design</i> <i>Kalle Klockars, programsansvarig Design BA</i> <i>Anna Eklind, studierektor BA</i>
10:40-11:00	<i>Paus</i>
11:00-12:00	Möte med studenter <i>Ante Wiklund, årskurs 1</i> <i>Annie Torstensson, årskurs 1</i> <i>Ludvig Borén, årskurs 3</i> <i>Sointu Johansson, årskurs 3</i> <i>(Vi inväntar ev. svar från ytterligare studenter)</i>
12:00-13:00	<i>Lunch</i>
13:00-14:00	Möte med alumner <i>Emma Dahlqvist</i> <i>Christopher Gleeson</i> <i>Lina Schnaufer</i> <i>Fler alumner kan tillkomma</i>
14:00-14:15	<i>Paus</i>
14:15-15:45	Bedömargruppen sammanfattar dag 1

Dag 2

09:00-09:50	Möte med lärare <i>Kalle Klockars, programansvarig</i> <i>Theo Ågren</i> <i>Camilla Iliefski</i> <i>Lotta Hasselblom Kvist</i> <i>Mirjana Vukoja</i>
09:50-10:00	<i>Paus</i>
10:00-10:50	Möte med lärare <i>Se ovan</i>
10:50-11:00	<i>Paus</i>
11:00-11:30	Bedömargruppen förbereder ev. frågor till institutionsledningen
11:30-12:30	<i>Lunch</i>
12:30-13:30	Möte med institutionens ledning <i>Klara Björk, prefekt</i> <i>Tarja Häikiö, vice dekan utbildning</i> <i>Hans Ekelund, vice prefekt utbildning</i> <i>Carl-Johan Skogh, enhetschef design</i> <i>Kalle Klockars, programsansvarig Design BA</i> <i>Mathias Aderby, teknisk chef</i> <i>Therese Vestlund, HR</i> <i>Anna-Sara Askaner, utbildningshandläggare</i> <i>Anna Eklind, studierektor BA</i>
13:30-13:45	<i>Paus</i>
13:45-15:15	Bedömargruppen sammanfattar dag 2 – planerar upplägg för rapporten